

פרטינל מט. כא

ביטיבת ועדת החינוך

טיוס ד', ט'ו בטיון חש"י (31.5.50)

נוכחו חברי הועדה:

אילנית פייגה
אלמליח אברהם
אסף עמי
גורי ישראל
דינבורג בן-ציון
הכרמלי אליהו
כהן רחל
לובטטיין מאיר דוד
נצר דבורה
פרטיץ שושנה - היו"ר
ציזלינג אהרן
טטילבסקי יזהר
רזאל-נאיר אסתר

פוזטניס:

ד"ר בן-יהודה - מנהל אגף החינוך
מר אברף - מטעם אגף התרבות

חסרים:

לנקין אליהו
פנקס דוד צבי

עע/טל

ועדת החינוך והתרבות,

מר אברך: אני חייב להתנצל בשם המשרד על כך שפעמיים היינו צריכים להודיע לפני הוועדה, ולא הופענו. הדבר קרה מעבודה קשה ולא מקוצר רוח. בדיוק באותם הימים החריפו במשרדנו כמה דברים וביחוד שאלת המורים. גרסה לכך גם העובדה שישיבות המטילה מתקיימות בדיוק באותם הימים בהם מתקיימות ישיבות ועדה זו ולקראת ישיבת המטילה מדנה בעניני חינוך היינו מצוירים תמיד להכין חומר.

בשנה שעברה, כאשר הכנסת דנה בענין התקציב והבחנו לפניכם משהו מן החכמיות המסתמנות לאגף התרבות, יכולנו לדבר רק על המסד של האגף. הסברתי אז כי לפי התקציב של השנה הקודמת, איננו יכולים לדבר על אגף, כי אגף כזה לא היה קיים בכלל. הוקצבו כספים מועטים לתמיכה בפעולות תרבות שונות שגעשו ע"י גופים שונים, עדיין לא מטלטלים. התקציב הקודם לא איפשר לנו לממן את שלד אגף התרבות בתוך משרד החינוך והתרבות. אמנם, בטווח חצי השנה האחרונה לא נוספו כספים, אבל זו היתה תקופה שבה יכולנו לערוך את מערכות האגף הזה לקראת שנת התקציב החדשה. ואם דברנו אז רק על מסד לאגף התרבות, הרי אף כי איננו יכולים עדיין לדבר על טפחות, יש לאל ידינו לספר על השלד לאגף זה.

לא אכנס לכל פרטי תוכן העבודה של כל ענף באגף התרבות, כפי שנעשתה ועומדת להעשות. אני חושב שטוב תעשה הוועדה לחינוך ותרבות אם תטמע בזמן לזמן סקירות על פעולת המחלקות השונות באגף התרבות, וטוב היה לברר בעיות ספציפיות של כל מחלקה ומדור עם המיט האחראי להם.

אסקור בקצרה את בגין האגף ואת הפעולות הנעשות בתוכו. אתרכז ב-3 נקודות: (א) בסיבבה הארגונית; (ב) בבעיות התקציב; (ג) בכמה בעיות כלליות.

הסיבבה הארגונית של אגף התרבות:

אנו יכולים לציין כי טיימנו עתה את עדייכתו הארגונית של אגף התרבות. אני סמין כי קראתם את ספר התקציב שהוגש

ע"י האוצר לכנסת, וודאי יכולתם לעמוד על כך שמעוף התרבות אינו מופיע עוד כמעוף כולל אחד, אלא על כל מערכת התאים שלו. זוהי פעולה ארגונית רבה מאוד וסבוכה מאוד, מפני שהייתה קשורה בבעיות-טורות. אבל, היא נעשתה, ואני יכול לאמר כי הנה - הנה אנו עומדים בסיומה.

שלד אגף התרבות נטען על 3 מחלקות עיקריות:

(א) המחלקה לקליטת עליה; (ב) המחלקה להשכלה לעם; (ג) המחלקה לאמנויות.

המחלקה לקליטת עליה כוללת את המדורים:

הקניית לשון, בתי-תרבות, מועדוני נוער והסברה.

המחלקה להשכלה לעם. מדוריה: אוניברסיטאות עם,

ספריות וספרנות, פולקלור, צביון עברי, מדור לתרבות תורנית.

המחלקה לאמנויות. מדוריה: מוסיקה, ספרות,

אמנות פלסטית, אספים.

זהו שלד האגף, כפי שהוא עתיד לקום ברבות הימים.

לא הנחנו כי כבר בשנה הראשונה נוכל להקים את כל התאים האלה. המחלקה להשכלה לעם היא מחלקה בתוך משרד החינוך והתרבות, ואחריותו של המשרד עליה. מחלקה זו על כל מדוריה כבר קיימת.

המחלקה לאמנויות תקום השנה. גם כבר מדור

למוסיקה. יוקם מדור לאמנות פלסטית. לשאר המדורים נזרע השנה גרעינים בלבד.

בסדה קליטת העליה עמונו בפני הצורך לחזק

את המחלקה חיזוק ארגוני להוסיף לה כוחות ולהרחיב אפקי פעולתה.

בתוך המחלקה לקליטת תרבותית של העליה מונח כ-4

מפקחים ראשיים להקניית הלשון. נוטפו לנו אנשים בעלי שיעור קומה גם

במדורים אחרים, ואנו הולכים גם עתה בדרך זו של הוספת כוחות אל

התאים החדשים אשר בקיים.

ועדת החינוך והתרבות,

עע/סל

נעשה שינוי אדמיניסטרטיבי רציני אחד, והוא:
אנו מוציאים מכל המחלקות את האדמיניסטרציה המסרדית ומרכזים אותה
בלטכה אחת, כלומר: השליטה על התקציב מבחינת ההוצאות ובבחינת
התפקידים שלטתם יוצא תהיה בידי המסרד הראשי.

איך דבר זה מסתקף בסנת הכספים הנוכחית?
בהצעת התקציב שהבאנו לפני האוצר, דרשנו הפעם לפעולות אגף התרבות
סכום של 966.000 ל"י. חלוקת התקציב הזה בהצעתנו היתה: לקליטת
עליה 421 אלף ל"י בהטוואה ל-125 אלף ל"י שהיו בתקציב הקודם של
המטטלה. נכון הדבר כי בשנה הקודמת היה גם תקציב של הסוכנות
שהתקרב לסכום של 120 אלף ל"י, כלומר: התקציב הכולל לקליטת
העליה הגיע לסכום של 240 אלף ל"י. אנו מציעים עתה סכום של
421 אלף ל"י, וכולו על חשבון המטטלה.

התקציב הזה מקיף 40 אלף לומדי עברית קבועים
בסכנות העולים וביטוביהם. אלפיים איש באולפנים, שאת תוכנם כבר
היתה לי הזדמנות להסביר לכם. זהו מוסד המרכז אנשים בעלי הסכלה
גבוהה, או בעלי מקצועות חפשיים, מחזיק אותם 5-6 חדשים בפנימיה
ובמסך תקופה זו מקנים להם תורה 7-8 שעות ביום. הנסיון בטוח זה
מוצלח עד מאוד. עד עכשיו עברו את האולפנים 800 איש. אנו מביעים
בחשבון לשנה הנוכחית העברת אלפיים איש דרך האולפנים האלה. פעולה
זו יקרה מאד, כי היא כרוכה בהחזקת פנימיה. בחשוב זאת להיטג גדול,
אם נוכל מבחינה ארגונית לבצע את הדבר הזה בתוך תקציב קליטת העליה.

נקודה בולטת שניה בגותו תקציב, הם בתי
התרבות ביטובי העולים. כאשר אני אומר: בתי תרבות ביטובי העולים,
אני רוצה כי נבדיל זאת מבתי התרבות העממיים הציהוריים שאני מכירים
בארץ. כוונתי בעיקר לבית תרבות שהוא בית לימוד למבוגרים. הכוונה
"יא. להקים בתים ארעיים שיהיו שיכון לכתות לטוד למבוגרים. רליגיוז
תכנית סטנדרטית זולה מאד. שיהיו להשקיע כחטיף י" כ-40 אלף ל"י,
כדי להקים בתי תרבות בחלק מרשת היטובים החדשים.

נקודה נולדת שליטת בתוך התקציב של קליטת

עליה זוהי המחלקה לנוער. כאשר ערכנו את התקציב התחלנו בפעולה של הקמת מחנות לימוד והכשרה לנוער בצד של מחנות העולים. התחלנו בפעולה של הוצאת הנוער מהמחנות למחנות-נוער מיוחדים שבהם ילמדו ויקבלו הכשרה לעבודה. הנסיונות הראשוניים שלנו היו מוצלחים מאוד. חשבנו להרחיב את הפעולה, עד כדי כך שכל הנוער מהמחנות, ירוכז בתוך מחנות-נוער מיוחדים, לתת להם תכנית של השכלה עממית, והכשרה לעבודה, באופן שכל נער אשר יצא ממחנה כזה, מחנה העולים לא יהיה בסבילו ארץ גזירה, אלא ארץ-לימוד והתכשרות. ההתחלה היתה יפה מאוד, והסיכויים מבחינת הרחבת הפעולה היו טובים. הקצבנו סכום של 36 אלף ל"י להחזקת מחנות אלה. עכשיו, ספק אם אנך התרבות יוכל לבצע את הפעולה הזאת. לנו צר על כך, אבל אם פעולה זו לא תיעשה, תתרכז הפעולה במחנות העולים ובישובי העולים בשורה של מועדוני נוער שיחזיקו ע"י אותה מחלקה, ולזה יוקדש סכום של 20 אלף לירות.

המחלקה להשכלה לעם:

למחלקה זו הצענו תקציב של 106 אלף ל"י, בהשוואה

לתקציב של 30 אלף ל"י שהיו בשנת התקציב הקודמת.

מה בכלל בתוך ההצעה שלנו? קודם כל, בית מדרש

למורי עם שהקימונו בסוף השנה הקודמת. לומדים בו עתה 40 חניך, והוא מוסד שנתן פירותיו הטובים כבר בתקופת העבודה הנוכחית. אנו מתכוונים לקיים את המוסד כמוסד קבע, שיכשיר מדריכי תרבות למבוגרים. מוסד זה מקנה בעצם השכלה אוניברסיטאית ישראלית מרוכזת במשך שנת לימודים אחת. הדבר נעשה בשיתוף עם האוניברסיטה, והמוסד קיים בירושלים.

הסעיף השני בתקציב המחלקה להשכלה לעם הוא,

אוניברסיטאות עם, מכונים להשתלמות שהוקמו בשלש הערים: תל-אביב, ירוסלים וחיפה. לומדים במכונים אלה: מדעי החברה, מדעי היהדות ומדעי ארץ-ישראל. למכונים אלה נכנסו אנשים מכל הסכבות הסוציאליים

להטלת השכלתם ובהנניהם מאוד מהעבודה הרצינית הנעשית בהם. אנו מתכוונים להרחיב את מכוני ההשתלמות האלה בכל המרחץ, ובעיקר, באיזורי ההתיישבות הוותיקה וגם החדשה, הצענו לסעיף זה סכום של 23 אלף ל"י.

הסעיף הנכבד השלישי בתוך תקציב המחלקה

להשכלה לעם הוא הקניית הלשון בדרגה קצת גבוהה יותר, בערים ובמוטבות, לא הקניית הלשון האלמנטרית, אלא שיפור הספה אצל אנשי המדברים כבר עברית, אלא שהלשון עדיין אינה גנודה בפיהם. זהו סעיף נכבד למדי ומתקרב ל-50 אלף ל"י, אבל סחציתו צריכה להתכנסות ע"י הרשויות המקומיות.

סעיף רביעי בתקציב המחלקה להשכלה לעם

תמיכה במפעלי השכלה ארציים של מוסדות תרבות אחרים הפועלים ליד גופים חברתיים גדולים. עבודה זאת היתה מבורכת גם עד כה, ולנו, למדינה, יש ענין בזה שהעבודה בכל מקום תיעשה לאו דוקא ע"י נמדינה עצמה, כי אם לעודד גורמים אחרים. סכום זה ניתן הן כדי לעודד את ימי העיון באוניברסיטאות הפועלים הקיימים ליד ההסתדרות, כדי לסעוד ולהמריץ והן מפעלים מסוג זה הנערכים ע"י גופים חברתיים אחרים. אבל, צריך לאמר כי עיקר הכסף הזה מוקדש לפעולת השכלה רחבה מאוד הנעשית ע"י ההסתדרות בישובים הסוביים.

היה לנו עוד סעיף אחר - תמיכה לצורך בתי

תרבות בישובים נחטלים, לאו דוקא במסגרת העליה החדשה. לזה הקצבנו סכום של 6 אלפים לירות.

המחלקה לאמנויות:

המדור למוסיקה: הצענו תקציב של 27 אלף ל"י,

ואני מוכרח לציין כי היתה זו העזה מצדנו. בקצבו שיתנו לנו כספים לארגון סקהלות ותזמורות עם בישובים, למכוני השתלמות בשביל טורי מוסיקה, לחגיגות מוסיקליות עטמיות, להקמת מכון לחקר המוסיקה היהודית ולאיסוף נעימות ולפעולות אחרות בתחומי המוסיקה, צריך לאמר כי התחלנו לעשות זאת אפילו בלי תקציב. אנשינו, מוסיכים

לדבר עוברים עתה במחנה העולים עם מכונות הקלטה, כדי להנציח את הניגונים הטובים ובעימות התפילה שהיו מסורת בעלות שונות, ולאט אט כנכס שלם בו כדי להעשיר את הפולקלור המוסיקלי העברי החי. לזה הקצבנו סכום מסויים מתקציבנו הקודם, ובקטנו מהתקציב הנוכחי עוד 2-3 אלפים לירות.

מדור אחר שבט אותו ראינו כבר כתא קיים

ומאורגן, הוא המדור לספריות ומספרנות. הצענו למדור זה סכום של 27 אלף ל"י. סכום זה צריך ליצור מסד לספריות בישובים חדשים. אני חייב לאמר כי גם בטוח זה התחלנו בלי תקציב. השנה אנו רוצים להגיע ל-100 ספריות. תכניתנו היא לתת לכל ישוב של עולים חדשים או של נוער ישראלי מסד לספרייה. מיזמנו נותנים במסד זה ספרי קריאה בלטרסטיים. את זה ירכוש לו הישוב במחצת הזמן; אנו-נותנים לו ספריות להשכלה אלמנטרית בענפים שונים של מדעי החברה, מדעי היהדות, ידיעת ארץ ישראל, היסטוריה ישראלית, ספרייה המותאמת פחות או יותר להרכב היישוב שאליה היא נשלחת. ספרית היסוד מכילה בעיקרה את הספרים הבאים: ספר התנ"ך, קיצור התלמוד, ספר על א"י, קיצור תולדות היהודים, דברי ימי ההתישבות העברית בארץ, דברי ימי תנועת הפועלים בארץ, ספרים בנושא קיבוץ גלויות, במידה שיטנם ספרי יסוד לכך. אנו נותנים גם טהור ממדעי החברה. קשה עדיין לקבוע אם דבר זה קולע בדיוק, הן למטרה ההשכלתית והן לרצון הישוב וצרכיו. הנסיון יורה את הדרך הנכונה. צריך לאמר כי פעולה ראשונה זו שלנו נעשתה כמעט בלי אמצעים ונתקבלה בברכה רבה על ידי הישובים. אנו מתכוונים ע"י כך לעורר קרנות של גופים אחרים הפועלים בשדה התרבות. כבר עכשיו אנו מתחמים את המרכז לתרבות בסכומים מקבילים שאנו מקציבים.

טוב נוסף גאומה תכנית בהצעת התקציב

שלנו היתה ספרייה ביידת לישובים מרוחקים. הדברים אמורים בספרייה בלטרסטיית שתעבור במכונות מישוב לישוב ותצייד אותו בספרי מקרא להחלפה. בה בנד עם מתן הספריות יוקם מכון להכשרת ספרנים. יחד עם הספריות שטלוננו לישוב, נשלח עלונו הדרכה לאופן הנהלתן

עם כרטיסיה קבועה ועם הוראות קבועות לספון. במסך הסנה יוקם סכון להכשרת ספרנים שימסך בקני מחזוריים, חצי שנה כל מחזור. סכון זה עשוי להרים מעטרו של הספרן בישוב ואימונו במקצוע. לטעיף זה בקשנו טכום של 27 אלף ל"י.

תא אחר הוא הסדר לתרבות תורנית,

גרעין מטנו כבר קיים. הכוונה היא להכניס את הפעולה הזאת לאפיק מסודר ולהעלות רמת עבודתה. לכם כך יוקם סכון תורני לטדריכים, משהו ברמה לסמינריונים המוקמים בערים. לפעולה זו הצענו טכום של 5 אלפים ל"י.

עתה מעבור לפעולות אחרות שלא נתחמו

עדיין כתאי ארגון ברורים, אבל, אנו מתכוונים במסך הסנה לעשות גרעין לטדורים שיקומו בעתיד. הסדר לאטנות פלסטית לא יגיע הסנה להתפתחותו השלימה, אבל אנו מתכוונים הסנה א) למנות ספק שיצטא כבר עתה סקר האטנות הפלסטית בארץ. קיימים בארץ מוזיאונים טובים; קיים מוזיאון בצלאל, מוזיאון בתל-אביב; יש גרעין למוזיאון בחיפה, יש מסכן לאטנות בעין-חרוד, אבל מוזיאון גדול סקיף אין בארץ. מאידך גיסא, ישנם אטפים הפזורים בארצות אחרות. מתפקיד הסדר הזה יהיה לדאוג לתיאום הורה בין המוזיאונים הטובים, סיוג המוזיאונים לפי ומקצועות הטובים. ישנה התחרות בין המוזיאונים; הן כאן בארץ והן באפטריות של רכישה בחו"ל, התחרות המקפחת את האפטריות להשיג נכסים יקרי ערך לפדינת ישראל. כוונת הסקר היא להתחיל לתאם את כל הפעולה הזאת ולכנן את חיי המוזיאונים בארץ. בתוך התקציב הבאנו בחטבון פעולה של רכישת אוצרות אטנות בחו"ל. אנו עומדים להתקטר בענין זה עם מר דה-פריז מהולאנד המוכן לתת יד לכך ונכון לעטות פעולת מיסוף הזאת ימסך חצי שנה, הסדור הוא באחד סבעלי התריסין באטנות הפלסטית. הוא נשלח כבר פעם ע"ט מטטלת אנגליה להביא סגרמניה נכסי אטנות לחצר המלכות. הוא גם יהודי בעל לב חם. אנו עומדים להתקטר אחר לתקופה של 10 חדשים, מהם 4 חדשים עבודה בארץ בעזויה ותכנון, וחצי שנה לטליחות בחו"ל, אין לנו כל טמך כי הכסף יוצא לטורה פוריה.

עוד בשנת התקציב הנוכחית יוקמו 4 סטכנות

אמן בארץ ב-4 סוכות: בצפת, בעין-חרוד, בירושלים ובנגב.
 למטכני אמנות אלה יוכל לבוא, צייר, לטל, לשבת עם חודש י
 ימים או יותר, יצייר ויחזור, ואחרי לבוא במקומו. אפשר יהיה
 לארח בהם מפעם לפעם אמנים גדולים הבאים לארץ ורוצים לעבוד
 בה. התכנית היא שסטכנות כאלה יוקמו בעיקר ליד סוכות ישובים
 קיימים. השלב המתקדם הוא בית האמנים ליד סוכן התרבות שבין-
 חרוד. לפעולה זו תחובר קרן החזקה בהשתתפות אגודת הציירים
 והמטטלה. תכנית זו נתקבלה באהדה רבה בקרב חוגי הציירים. אין
 לזה עדיין סעיף סוגדר בתקציב. אנו מקווים כי ביצוע כל התכנית
 לא יעלה על 7-8 אלפים לירות.

סקר האוספים: זוהי תכנית להקמת רשת של

סכונות איזוריים ליריעת המולדת, בתכנית של השנה, 10 סכונות
 כאלה. החלק השני הוא רשת של אכטניות נוער. אני צריך לאתר כי
 בקטנו לטריין את הסכונות לקרן לאסניות נוער בלי שידענו בדיוק
 מהו הסכונות שבזדקק לו. בקטנו סכונות כללי אשר יאפשר לנו לבנות את
 מה שאנו מתכוונים לבנות, מבלי לדעת אם הוא יהיה מעט מדי או רב
 מדי. הכוונה היא להקים יסודות נוער ולצידם סכונות ליריעת
 המולדת. לנצל לטעם כך שורה של בתי עם הקיימים במקומות שונים
 בארץ בעזרת ציור לג גדול אשר להקים סכונות איזוריים ליריעת אותו
 איזור. דוגמה טובהקת לכך הוא בית שטרמן. תכנית זו היא בבחינת
 חלום, אך אנו מדברים השנה על דברים צנועים מאוד ועל דברים
 שאנו חייבים להתחיל להגשים אותם. הצענו למטרה זו תקציב של 30
 אלף לירות, אך אפשר לנו רק סכום של 10 אלפים לירות. אני חושב
 כי לשנה זו תפיק לנו הקצבה זו. כבר התחלנו בבניית אכטניה
 ראשונה על סם חנקין.

סטפנדיות לעילויים: הכוונה אינה רק

לעילויים; הכוונה היא לתמוך בעלי מסרון טובהקים הרוצים
 להשתלם באיזה סקצווע שהוא, וטאין ידני מטבת לעטות זאת. עד עתה
 חלקנו כבר טכומי כסף בימרים לטפנדיות מסוג זה. בשנה הקודמת

הקצבנו למטרה זו טכום של 10 אלפים לירות. בטנה זו בקטנו תקציב של 20 אלף לירות, כי הטטיפנדיות מוכרחות לגדול, מטום שהטטיפנדיה אינה ניתנת לטנה אחת בלבד. צר לנו מאוד שלא אהר הטכום הזה. אוטר רק טכום של 10 אלפים לירות.

קשרי תרבות עם חוץ לארץ: בקטנו לסעיף

זה תקציב של 10 אלפים לירות. בטעה שהקטנו תקציב זה לא חטבנו על קשרי התרבות עם אונסקו. התכווננו רק: א) חילוף תעודות; ב) חילוף תיאטרות בעלי דטה אמנותית; ג) חילוף כוחות מדע ותרבות עם ארצות שונות. ענין אונסקו הונא בפנינו רק בסוף הטנה הקודמת, לאחר שכבר חתמנו על הצעה התקציב שלנו. חוץ מהתקציב שהצענו נחוץ לנו עוד 10 אלפים לירות דמי חירות באונסקו, וטכום זה אינו נמצא עדיין בתקציב.

פרטים ליצירות אמנות: הכוונה היא

לתת פרס לאמן, שיאטטר לו לעבוד טנה תמיכה ללא דאגות קיום. פרטים כאלה ינתנו לאמנים בכל השטחים: במוסיקה, בציור, בטחול, בטפרות וכו'. דבר זה ייעשה בצורה של תקנות קבועות, ולא בדרך סקרה. לסעיף זה הוקצב טכום של 5 אלפים לירות.

5 אלפים לירות הוקצבו לסליחויות לכל אגפי המטרד. כסף זה אינו רב, ונמצא שבטך הכל יטעו רק 12 איט, בטעה שבכל המטרד עובדים עתה קרוב ל-500 איט.

תמיכה בסטודות תרבות: בטנה טעברה

הוקצב לסעיף זה טכום של 50 אלף ל"י. הטנה בקטנו תקציב של 70 אלף ל"י. עלי לציין ולאמר כי בקטנו טכום די ניכר, אט להביא בחטבון שפרקנו טעיפים טובים והוצאנום לענפים מוגדרים. טעיף בולט בתקציב זה היא ההקצבה ל"הביטה". התכנית היא של"הביטה" יהיו 3 שותפים כספיים: המטטלה, עיית תל-אביב וקרן נורמן. הבעלים היורדיים שלה בטלב הראטון יהיו מטוד החינוך ועירית תל-אביב, כי קרן נורמן אינה יכולה להיהפך לגורם יורדי. ההערכה היא שהגרעון המטוער של תיאטרון "הביטה" מגיע ל-36 אלף ל"י לטנה,

והכוונה היא לחלק את כיטוי הגרעון ל-3 הגורמים האלה. דבר זה מותנה בריאורגניזציה שלמה של התיאטרון, הן על ידי צירוף שחקנים חדשים, הן ע"י שחרור שחקנים ותיקים. הכוונה היא להסיר מהם את אימת המחזור ולהבטיח קיום מכובד לשחקנים, וגם לאלה שיצטרפו לפרוטטה "ביטה" בטל קטינות. אין כל ספק שמלבד ה"ביטה" נצטרך השנה להגדיל את התמיכות גם למוסדות אמנות אחרים. לא נוכל שלא לתמוך לגמרי בתיאטרון "הקטרי", לא נוכל גם שלא לתמוך במפעלי אמנות ותרבות המוקמים עכשיו ע"י עולים חדשים, במידה שמפעלים אלה זכאים להתקיים כמוסדות אמנות. בקטנו 100 אלף ל"י לשם תמיכה באוניברסיטה ו-50 אלף ל"י לשם תמיכה בטכניון. כיום איננו יכולים לעכב נסיעה לחוץ לארץ של צעיר הרוצה ללמוד מקצוע טכני, שאי אפשר ללמוד בטכניון, אגו מוכרחים לתת לו רשיון יציאה ולשלם במיטב הדביזים. אני טוכן בהזדמנות אחרת למסור בפניכם סקירה על היקף ההסתלמות של הסטודנטים בחו"ל. זהו חומר מעניין מאוד, ואם הועדה תמצא עניין בכך, ברצון אעשה זאת.

כל זאת בקטנו מהאוצר, ועכשיו אמטור לכם מה אוטר והיכן קוצץ. ראשית כן, אני מוכרח לציין כי בתקציב זה שקבלנו יש כבר אפטרות לעבוד. אמנט התקציב אינו מספיק, כי הצרכים גדולים, אבל קבלנו כלים לעבודה. נכון הוא כי השנה הבעיה של מטרד החינוך תהיה לא איך לעקוף את התקציב ולמצוא פה ושם סכומים דלים לעבודה, כי אם איך לבצע אותו, ובכך ניבחן.

כאמור, בקטנו תקציב של 996 אלף ל"י,

אך אוטר לנו רק סכום של 660 אלף ל"י. בטעיף קליטת העליה קצנו לנו סכום של 200 אלף ל"י. בקטנו תקציב של 421 אלף ל"י, ואטרו לנו תקציב של 200 אלף ל"י. האוצר אוטר כי הגדיל את הסעיף הזה ב-100 אלף ל"י לגבי השנה הקודמת, אבל בטבילנו פירוט הדבר, שלא נוכל לעשות השנה את מה שצריך לעשות. 200 אלף ל"י שאוטרו לתקציב קליטת העליה מורכבים מ-120 אלף ל"י של הטוכנות. למעשה הסכום הזה איננו, כי הטוכנות הודיעה בפירוט שלא תשלם אותו.

ע.ע.

ישיבת

ועדת : זנוך והתרבות

אנו מוכרחים להשיג את הכסף הזה, מי בלעדיו לא תיעשה על פעולה ראויה לסמה. הגטנו לטר האוצר תביעה, כי טחור והטוכנות סתלקת מטכום הכסף הזה, מין לאוצר אלא לקחת על עצמו את האחריות לכך. אנו מוכרחים להשיג עוד טכום של 30 אלף לירות לבתי תרבות לטבוגרים, שיאפשר לנו לבנות בנינים פשוטים מאוד כדי לאפשר את ההוראה במקומות. כאשר אנו טביאים תקציב להקמת בתים, אומרים לנו: דבר זה בכלל בתקציב הפיתוח. בתקציב הפיתוח יש אמנם כספים להקמת מוסדות תרבות גדולים בערים הגדולות, אבל כוונתנו היא לבתי פשוטים במקומות שהישוב עצמו אינו עדיין רשות מוניציפלית יורידית וטאינו יכול לעמוד עליו הלוואות.

קצנו גם את סעיף הסכלה לעם בטכום של 20 אלף ל"י. בטני המדורים: מוטיקה וספרנות קצנו 10 אלפים לירות בכל מדור. לא נתנו לנו את התוספת לאוניברסיטה ולטכניון. כן הפחיתו ב-20 אלף לירות את הסעיף אכטניות נוער ב-10 אלפים לירות את סעיף הסטיפנדיות, והטאירוהו כפי שהיה אסתקד. לסחלקה להכשרה גופנית הצענו תקציב של 70 אלף ל"י, סתוך כוונה להוציא את העבודה למרחב ובעיקר להפנות את העבודה לישובי העולים. צריך לאמר כי הטעם שסחלקה זאת עתה בטחנות היה מבורך. היו קורטים לנוער בעין סמר שהיו מוצלחים עד מאוד. הטנה נטחקו מתקציב זה טני טעיפים נכבדים: 1) תמיכה בהסתדרויות טפורט; הקצבנו לסעיף זה טכום של 12 אלף ל"י. 2) הקמת מתקני ספורט בישובים, בעיקר בישובי עולים. לסעיף זה הקצבנו טכום של 18 אלף ל"י. ביחד נטחק מתקציב הסחלקה טכום של 40 אלף ל"י.

אטר לקליטת עליה, ידוע לנו כי אין ערוך לטכומים הדרושים כדי לעשות את עבודת התרבות בעליה. ידוע לנו טגם אם יושגו עוד 100 אלף לירות, לא יספיק הטכום לפעולה זו. אבל, ידוע גם שפעולה זו לא תיעשה בכסף בלבד, ואנו ממכוונים הטנה לנחות להרחיב את הרקע הציבורי לעבודה בעליה הן ע"י הטועצה לקליטה תרבותית של העליה והן ע"י עידוד טכבות הציבור לפעולה למען העולה, תוך הסתייעות בגופים הקיימים, בעזרת הסתדרות הטורים, בעזרת הסתדרויות נוער וכו'.

עוד דבר. ברור לנו כי ביצוע
 העבודה התרבותית הנרחבת והקליטה התרבותית של העוליה הם
 חובה גם על הרטויות המקומיות, ואני מקווה כי תוך החודשים
 הקרובים תוכן אצלנו הצעת החוק על חובת הרטויות המקומיות
 לעבודת התרבות בתחומיהן. אנו רוצים להגיע לכך כי כעת שהעיריה
 דואגת למחלקת הטיט ולמחלקת החינוך, כך תדאג גם למחלקת תרבות
 בתחומה ותקציב סכומים למטרה זו. אנחנו נראה זאת כטווח הפצנו
 אם במסך השנים הקרובות נגיע לכך שעיקרו של תקציב התרבות יהיה
 הקצבה לרטויות המקומיות, דוגמת תקציב החינוך.

אני רוצה לטייט ולאמר שאם עד עכשיו
 הדאגה העיקרית היתה להתקציב לא א יספיק, הרי במידה מחלק
 מהכסף כבר ניתן, כל כובד הכעיה עובר לכוחות העבודה הדרושים
 לביצוע מטימה גדולה זאת. יכולתי לומר כי אם עד כה "הקומץ
 לא הסביע את הארץ" שבחינת התקציב הן עתה נקודת הכובד היא
 ס"אין הבור מתמלא מחוליותו" ונחמנים כוחות נוספים, חדשים
 ורעננים, לעבודה הגדולה שלפנינו.

עע/זי.

היו"ר ש. פרסיץ: אני חפצה להודות למר אברך על האינטרוסציה שסמך לנו בקשר לעבודה הרבה הנעשית באגף התרבות. לצערנו, היינו מנותקים במסך כל השנה מהפעולה הזאת לחלוטין. לא זכינו אפילו לקבל סקירות על הפעולות הנעשות, ואולי היה דבר זה מועיל לנו. עכשיו, בסעה שאנו דנים על התקציב. אולם, אנו צריכים לעשות את עבודתנו כסידרה ובנאמנות, אם כי הדבר קשה מאד, לאחר שבמסך כל השנה היינו מנותקים לחלוטין מכל הפעולה הנעשית באגף התרבות.

מוטל עלינו גם לקיים את הויכוח על תקציב החינוך, והחלטנו לשלב את הויכוח בשני התקציבים האלה גם יחד, כדי שנוכל להתקדם בעבודה. על יסוד החלטה זאת הזמנתי את ד"ר בן-יהודה. אני חפצה לטאול את חברי הועדה מה בדעתם לעשות על מנת לקיים את ההחלטה שקבלנו, לשלב את שני הויכוחים האלה יחד, או לעבוד לפי פרוצדורה אחרת. לדעתי, לא נתקדם בעבודתנו אם לא נקבע שתי יטיבות. הצעתי זאת גם בישיבה האחרונה, אולם אתם דחיתם את ההצעה הזאת, ועל-כן, עליכם להציע הצעה אחרת אשר תאפשר לנו לסיים את הדיון על התקציב, בטרם יסתיים דיון זה במליאה.

י. גורי: אני מציע להסאור נאמנים להחלטתנו הקודמת

ולקיים דיון משותף על תקציב החינוך והתרבות. אני מציע לדון היום בענין זה רק מתוך אספקט תקציבי בלבד, מסוים, סבין אם אנו מסכימים לארגון אגף התרבות, כפי שנמסר לנו ע"י מר אברך, וכין אנו חולקים או רוצים להוטיף, אין זה מטנה מאומה לגבי התקציב, מסוים שהתקציב הוא מצומצם מאד. אני מציע ליחד את הדיון רק מתוך אספקט תקציבי בלבד.

פ. אילנית: אני מתנגדת לכך שנדון על תקציבי החינוך

והתרבות ביחד, כיון שדיון זה לא יסקף את התמונה בטלמותה.

ועדת החינוך
31.5.50

עע/זי.

ב.צ. דינבורג:

אני יוצא מתוך הנחה שאי-אפשר יהיה להוסיף על התקציב המוצע לפנינו, היות ולפי מצב התקציב כיום, אין אפשרות לבוא בתביעה של הוספה. אני מציע לבחור בוועדת מטנה אשר תדון על התקציב סעיף סעיף. ועדת מטנה זו גם תבוא בדברים עם ועדת המטנה של ועדת הכספים.

י. גורי:

אני מבין שחלק מחברי הועדה סבור שצריך להזן לחוד על תקציב החינוך ועל תקציב התרבות. אני רוצה להזהיר את חברי הועדה שתקציב החינוך נמצא במצב הרבה יותר חמור, ושיש להקדים את הדיון בתקציב זה.

היו"ר ט. פרסיץ:

אני חושבת כי כולנו תמימי-דעים שיש להקדים גם הדיון על עניני החינוך. אם-כן, עלינו להחליט מתי נקיים את הדיון על תקציב התרבות. אני מציעה לקבוע שתי ישיבות לטבוע.

י. סמילנסקי:

אני מציע למנות ועדת מטנה, אשר תתחיל בדיון על תקציב החינוך.

היו"ר ט. פרסיץ:

בתחיל עכשיו בדיון על תקציב החינוך, וכסוף הישיבה נבחר בוועדות-המטנה.

ה ד י ו ן ע ל ת ק צ י ב ה ח י נ ו ן

ד"ר בן-יהודה:

אנו נמצאים במצב קשה סועדת החינוך לא תוכל להיכנס לכל פרטיו. התקציב של המטלה והתקציב שלנו הם במצב של התלבנות מתמדת, ודבר זה גורם להרבה קשיים וצרות גם לנו, וביותר לאנשים מהחוץ. תקציבנו הוא תקציב לסנה העברית. איננו יכולים לנהוג אחרת, כי כאשר אנו מזמינים מורה, אנו אחראים עבור מסכורתו למשך כל השנה. המטלה דורשת מאתנו להגיש תקציב מאפריל עד אפריל, דבר זה הוא קשה מאד, וקשה גם

עע/זי.

לבוא לידי הבנה בענין זה. אינני יכול להציע כאן דפורמות אבל מצב זה גורם לנו אי-הבנות. התקציב של 1950/51 מאפריל עד אפריל מורכב מציו מסנת תט"י וחציו מסנת תטי"א. על-כן, הועדה צריכה להכיר את התקציב של שנת תט"י כולו, כדי שתוכל לקחת ממנו את מחציתו השניה, ואת התקציב של תטי"א כולו, כדי שתוכל לקחת ממנו את המחצית הראשונה. אגב, זה גם לא מחצית ומחצית. השנה קבלנו החלטה כי בתי הספר נפתחים בדיוק בראשון לספטמבר, כלומר, יקחו בחשבון 5 חודשים מתקציב שנת תט"י ו-7 חודשים תטי"א.

אינני מציע להכנס כעת לכל פרטי הסעיפים, אך הרשו לי לעמוד על סעיף אחד אשר אינו מופיע בהצעת התקציב שהוגשה ע"י הממשלה - זהו תקציב הבנינים. בשנה שעברה כאשר הצענו תקציב לאפריל עד אפריל, והצענו סעיף לבנינים, אמרו לנו כי בתקציב הפיתוח יטנו סעיף מיוחד לבנינים, וזה על-חשבון שיתוף פעולה והלוואות לרשויות המקומיות. תמכנו בהצעה זו ומקצנו את הסעיף הזה, ובאמת, במקום 100.000 לירות שהצענו בתקציב, קבלנו סך של מיליון ו-500 אלף לירות, חלקנו את הסכום בצורת הלוואות, אשר אינן צריכות להופיע בתקציב, ועזרנו מאד בטוח זה. בתל-אביב, בחיפה, בירושלים ובמקומות אחרים נבנים עתה בנינים לבתי-ספר. הובטח לנו אז כי סעיף זה עוד יגדל בשנה הבאה, ונאמר כי נקבל 2 מיליון ל"י, ואולי שני מיליון וחצי. כל תכניותינו ביחס לבני ילדים נשענות על התקציב הזה, והנה בהצעת התקציב שהוגשה לנו השנה אין אף פרוטה לענין זה. לא מצאו לנו אפילו להודיע לנו על כך, ודבר זה בודע לנו רק בעקיפין. אנחנו עטינו את כל מה שביכולתנו כדי לתקן את המעוות, דברנו עם יו"ר ועדת הכספים, סר פנקס, ודרטנו ממנו לדאוג לכך. דברנו גם עם סר פינקלסטיין. אני חושב שזו דבר גם עם חבריו במטלה בענין זה. אבל, הויכוח הולך ונגמר; אינני רוצה לומר כי תקציב אחד פחות חשוב מתקציב זה, יגידו נא באופן ברור טאי-אפטר לעשות בענין זה טאומה, ואז נוציא את המסקנות. ישנה נקודה אחת שהיא למעלה מכל ספק - צריך להקים בנינים עבור בני ילדים ובתי-ספר.

ע.ע.

בעד כל חורבה שאנו מכניסים בה ילדים בכפרים הנטושים, מתוך
 לאמיתו של דבר
 עינים עצומות - כי אסור לנו לעשות זאת - דורשים מאתנו שכר-דירה
 וטולחים לנו חוזה-טכירות עם הזהרה, שאם לא נסלם את הסף, יוציאו
 את הילדים מהחדרים. זאת עושה "עמידר", זאת עושה האוצר, וזאת
 עושה גם הסוכנות. רק אתמול שלחה לנו הסוכנות חבילה של חוזים
 לתלום שכר-דירה עבור בניני בת-ספר סמטלת המנדט בנתה מכספנו,
 וחוזים על-סכומים גדולים של 500 לירות לשנה. "עמידר" דורש
 מאתנו תלום עבור שכר דירה, הסוכנות דורשת מאתנו תלום עבור
 שכר-דירה, האפוטרופוס דורש מאתנו תלום עבור כל מגרס שאנו
 מעמידים עליו איזה שהוא צריף בכדי ללמד בו, אך לנו אין כל
 של 9 מיליון ל"י
 פרוטה בתקציב כדי לסלם זאת. אם הכנסת/תאטר סכום/בתקציב הפיתוח
 לא תהיה פרוטה לבנינים עבור בת"ס וגנים, אינני יודע אם נוכל
 לבצע את חוק לימוד חובה. אני רוצה לומר כי גם במחנות לא נוכל
 לעשות דבר, היות ואין לנו מקום ללמד בו. הילדים במחנות לומדים
 בטלוח טטורות, וגם בצורה זו אפשר ללמד רק שליט מהילדים הנסמאים
 במחנות. כחה של עולים, שהתבאים בה גרועים ביותר, לא תעלה לנו
 פחות מ-1200 לירות לשנה, כי לאחר שיגמר המו"ם עם המורים,
 מסכורת המורה בלבד תעלה לנו מ-850 עד 900 ל"י לשנה. באופן
 טמוצע, אנו מקימים עכשיו בכל שבוע 3 בת"ס חדשים. מצב הדיור של
 בתיהם הספר החדשים הוא בכל רע. הוא הזין גם בצידוד, ריהוט, ספרים
 וכן הלאה. בסעיפי התקציב עצמם, ההפרש בין הצעתנו לבין מה
 שהמטלה מציעה הוא ב-800,000 לירות. אנו צריכים גם לסלם
 70,000 לירות למורים הערביים, על חשבון תוספת 10 לירות לחודש
 אשר מקבל כל מי שעבד במטטלת המנדט. המורים הערביים אינם
 מקבלים תוספת מטפחה. כל האינסטנציות פסקו, כי דבר זה מגיע
 להם, יש כבר איומים בטבח זה, וצריך לטצוא עוד היום את 70,000
 הלירות כדי לסלם למורים הערביים את המגיע להם. אנו צריכים
 לסלם גם מס מקביל לקופת-חולים, ובתקציב אין טעיף זה נזכר
 כלל.

אנו מוכרחים לעמוד על הסכומים שדרשנו
 לסני הסעיפים: גני-ילדים ובתי-ספר לנערים עובדים. מה שדרשנו
 היה סיניטום. כמו-כן, יש להביא בחשבון כי מאז שערכנו את הסעיפים
 האלה, נשתנו גם המספרים. אנו מוכרחים לעמוד בעיקר על סני הסעיפים
 האלה, כי יהיה זה מסחק לומר שנסיל זאת על הרטויות המקומיות.

היא כי אתם
 במיכום, דאתי/צריכים לעמוד בעיקר על טלטה
 בתקציב הרגיל
 סעיפים: / גני-הילדים, בתי"ס לנערים עובדים, וילדי-עולים. כמו-כן,
 אנו צריכים לעמוד גם על הסעיף של חינוך ילדי הערבים.

היו"ר ש. פרסיץ: אני מבינה שועדת החינוך אינה יכולה לקבל
 אינפורמציה מהנעטה בחדרי חדרים של המטטלה,
 אבל האם יתכן הדבר שמסרד החינוך יהיה בטאב של חוסר ידיעה על
 המרחש. בשנת 1949 - 1950, כאשר התחילו בדיונים/ כיצוע חוק
 חינוך חובה, היו סכומים מיוחדים לבנין בתי"ס זכו', והיה צורך
 להתכונן תוך הזמן הזה גם לתכנית של שנת תשי"א. אינני יכולה
 להבין איך עורכים תקציב/טבלי לקחת בחשבון את העליה הודאית בשכר-
 המורים. הרי הדברים האלה ידועים, / אין כל אפשרות של הגדלת התקציב
 אם לא על חשבון הטרותים. אבל במקום לשתף בדאגה זו את הרטויות
 המקומיות תוך טמונה החדשים שחלפו, אנו זוכים לזה שעכסיו מטילים
 הוראות על גבי הוראות, טבלי / עליהן להראות איך יבוצע הדבר. אני מוכרחה לומר
 שאינני יודעת איך נוכל בצורה זו להגיע לעבודה סדירה וטיטתית. אנו
 נמצאים במבוך כזה שאינני יודעת איך נוכל להתגבר עליו.

דבר שני, איך אנו יכולים עכסיו לגשת לדיון
 בפרטי התקציב, בטעה שלא קבלנו עד היום את החלוקה של התקציב
 ההקצבות לשנת תשי"א. אנו יודעים כי הרטויות המקומיות היו צריכות
 לקבל תמיכות לתקציב החנוך, אבל היינו צריכים לדעת לפי איזה מפתח
 נעשה הדבר. הייתי חפצה לדעת: על מה מבוססת ההגדלה הזעומה אשר
 יסנה בתקציב תשי"א; הייתי חפצה לדעת איך חולקו ההקצבות לגנים,
 לפני שאוכל להתחיל לדון בדברים אלה, הייתי רוצה לדעת איך יחולקו
 הכספים המיועדים להסתלמות מורים, כמה מורים קבלו הכסרה במסך השנה,
 מה נעשה בכדי להקדים את חוק חינוך חובה בקטר לגיוס כוחות הוראה?

ועדת החינוך
...6.50

עע/זי.

האם ידוע למסדר החינוך סעיריית תל-אביב פנתה

לפני ארבעה חדשים למסדר האוצר ודרשה מסנו הלואה מיוחדת להקמת
גנים. אם הדבר ידוע לו, מה עשה מסדר החינוך כדי לעזור לעיריית
תל-אביב? שמעתי פרטיות מקוטיות אחרות שאף הן פנו בדרישה
כזו, אך לא נענו.

ב.צ. דינבורג: אגף החינוך צריך לתת לנו מדי פעם בפעם

ידיעות מפורטות ביחס לכל מה שנעשה בכל

המדורים של מסדרו.

לדעתי, עלינו לחפש דרכים אחרות להכשרת מורים

ולפעולות טובות אחרות.

אני חושב שאפשר לעשות קימוצים ולטנות במבנה

הפנימי של התקציב.

אני מציע למנות שתי ועדות טסנה לבדיקת התקציב,

אחת לתקציב החנוך ואחת לתקציב התרבות.

א. הכרמלי: ישנם שני תקציבים: תקציב הפיתוח והתקציב

הרגיל. אני, אינני מיואס מכך שלא נקבל

מתקציב הפיתוח סכום מיוחד לבנינים. אנו יודעים כי במסך זמן

הדיון בתקציב, חלים שינויים בסעיפים טובים, וגם בענין זה יחול

כנדאה שינוי. אינני יודע מה הם היחסים בין האוצר לבין הרשויות

הסקומיות, אבל ההקצבה לבנינים איננה הוצאה שאינה חוזרת, כי אם

הלואה. חבל מאד ששאלה זו לא עמדה בפנינו בצורה קונקרטית במסך

כל הסנה, אך אני מקווה שנוכל עוד לתקן בענין זה. כאשר יגיע

תורי לדבר במליאה בענין התקציב, אגע גם בבעיה זו.

לדעתי, גני-הילדים ובתי ספר לנערים עובדים

הם בבחינת לחם, אשר גלעדס לא תתמן כל פעולה.

ביחס למורים הערבים, איננו יכולים להמשיך

לא לשלם להם את המגיע להם. אילו הייתי במקום ד"ר

בן-יהודה, הייתי משלם זאת מבלי לחכות לאישור התקציב.

עע/זי.

לדעתי, אין צורך לסנות ועדה מיוחדת
אשר תבדוק את סעיפי התקציב, כי מנהל מגף החינוך כבר עשה זאת.
אנו חייבים להתיצב בפני ועדת הכספים ולתבוע את כל הסכום
אשר הוצע ע"י משרד החינוך.

א. רזיאל-נאור: מכל הדברים שנאמרו מתברר שהכל בלתי אפשרי.

קודם כל, אנו שומעים תמיד בכנסת על חובות
קולקטיביות, עד שזה לגמרי לא טוב. אין יתכן ששר החינוך לא ידע
מה מצפוי לו בגזרת התקציב. אולי המדינה הזאת לא בגרה עדיין
ואסור לה להתימר וללכת בגדולות כאלה. אם היא החליטה לקבל חוק
חינוך חובה, היתה צריכה בטח כל הסנה לספל ולדאוג לזה. משרד
החינוך צריך היה לעמוד על המסמך, כי לא יתכן לעמוד בפני מצב
כזה שהתשובה תהיה: לא ידענו. צריך יהיה לדרוש טוענת הכספים
ושהכנסת כולה למצוא את המקור בתקציב הפיתוח גם לסכום מסוים
עבור הקמת בנינים. עכשיו, קשה לדעת אם יעשו זאת, ואם יעשו,
יהיה זה לא יותר מאשר דבר הגיוני.

מה שנוגע לפרטי התקציב של חוק חינוך חובה,
נאמר שעל הרטוריות המקומיות ביחד עם המטלה לממן את כל הסכומים
הדרושים לכך. עד עכשיו טרם שמענו מה הם הסכומים שהטילו על
רטוריות החנוך המקומיות, ואיננו יודעים באלו גבולות אנו נמצאים.
יתכן שגם הרטוריות המקומיות תלכנה בעקבות האוצר ותאמרנה כי
אין באפשרותן להקציב את הסכומים אשר נדרשו להקציב. רצוי היה
לדעת מהם פרטי הסכומים הנדרשים, ומה הם פרטי הסכומים העלולים
להיכנס, בכדי לדעת מה יצא מכל החוק הזה.

עוד דבר. צריך לדרוש מהאוצר שלא ידרוש
ממשרד החנוך הכנסות בצורת תשלום שכר-דירה.

מה שנוגע למסכודתם של הסורים הערביים,
אני חושבת כי זה כתם גדול על היטוב ופתיחת פתח לכל מיני
פירוטים שאין להם כל מקור, כי באמת אין זה הוגן ולא יתואר
טמורה לא יקבל תוספת מספחה, מטום שהוא ערבי. זוהי גישה
המסלפת לגמרי את כל הדעות של מדינת ישראל, וצריך לגול את
החרפה הזאת.

ע/ע/זי.

י. גורי: הטעם של התקציב הוא טראגי מאד, טעום וטר האוצר טוען כי הגדיל את התקציב פי שנים לעומת התקציב של השנה הקודמת. לכאורה צודק שר האוצר, אבל גם אנחנו צודקים. אם נרכז את כל הליכוד בכנסת על התוספת במסכורת הסורים, איננו יודעים אם יהיה לנו סיכוי לקבל תוספת לתקציב, ומוטב לא לשים את הדגש ביחס למסכורת הסורים. אנו צריכים להוכיח שאין לקיים בטעם פנים את חוק לימוד חובה, אם לא נקבל את ההפוך בין התקציב, אשר הוצע ע"י משרד החינוך והתרבות, לבין התקציב שהוצע ע"י האוצר.

התקציב לגבי ילדים תובע עוד תוספת מעל התקציב שהוגש ע"י משרד החינוך. איננו יכול להבין, לא את הממשלה ולא את משרד החינוך. האם הם סבורים שאפשר יהיה לקיים בקרב היטוב הערבי אותה רמת חינוך שקיימו בשנת תש"ו. אני מסער לעצמי שאיננו יכולים בבת אחת להעלות את רמת החינוך של ילדי הערבים ולהשוותה עם רמת החינוך של ילדי היהודים. כי בישובים הערביים הרשויות המקומיות אינן מסתפקות בהוצאות החינוך. אני מסער לעצמי איזה שהוא מעבר הדרגתי, עד שנעלה את רמת החינוך הערבי לרמת החינוך היהודי, אבל גם אז זה מחייב פוליטיקה תקציבית אחרת, אם אנו רוצים להתקרב למטרה שהצבנו בפנינו, לפחות בדיונינו הפנימיים, אנו צריכים לומר לעצמנו לאן אנו הולכים.

בסיכום דברי, אנו צריכים לתבוע

את ההפרט של 550.000 לירות בין הצעת תקציב המשרד לחינוך ותרבות, לבין הצעת משרד האוצר. אני בטוח שלא נשיג את ההפרט כולו, אבל נרכז התקפה קשה מעל כנסת הכנסת, ואם כל חברי הוועדה יעשו את כל מה שביכולתם כדי לשפיע על חבריהם, לסייעה המסתמנים בוועדת הכספים, יתכן שנוכל להעלות את התקציב ברבע מיליון ל"י, ויתכן גם, שטר האוצר יציע להעביר חלק מהתקציב לתקציב של שנת 1951/52. דבר זה אפשרי אם ניקח בחשבון שאנו ביגשים להגשמת חוק חינוך חובה דק בשנת תשי"א. אם נצליח להגדיל את התקציב ברבע מיליון ל"י, ונקבל הבטחה שערך רבע מיליון ל"י נקבל על חשבון התקציב של 1951/52, הרי נוכל להתקרב לאותו תקציב אשר הוגש ע"י המשרד לחינוך ותרבות, שאף הוא אינו מספיק לעומת הצרכים

היו"ר ט. פרסיץ: מטרת החינוך עתה חסא גדול בטעה שהכין את התקציב, בזה שלא התייעץ עם הסותף שלו, הרטויות המקוטיות.

י. גורי: בעצם, אפסר היה לקסץ עוד בתקציב. אפסר לקסץ עוד חצי מיליון ל"י ולהעבירן על-חשבון הרטויות המקוטיות, אבל כאן אנו צריכים להביא בחשבון את הרטויות המקוטיות אשר אינן יכולות להעמיס על עצמן עול כה כבד. נבחרה ועדה מטוחפת של ועדת הפנים וועדת הכספים אשר צריכה לדון עם סר האוצר על התקציבים של הרטויות המקוטיות בכלל ועל תקציב החנוך בפרט. תקציביהן של הרטויות המקוטיות הן בכל רע, אבל תקציב המדינה בטאא בטצב הרבה יותר קסה. מספיק אם אומר כי הגרעון של כל הרטויות המקוטיות יחד בטבת התקציב של אפריל-אפריל שחלפה טצטרף לסכום של כמה מאות אלפים לירות, בו בטסן שהגרעון הסמוי של המדינה טגיע לעטרות מיליון ל"י. אטנס אני רואה את התקציב של המדינה והרטויות המקוטיות כתקציב אחד, אבל מי טרוצה להפריד בין התקציבים האלה, מוכרח גם לקחת בחשבון את הפרופורציה הזאת. לרטויות המקוטיות יש רק פתרון אחד: לבנות את טערכת המסיים על יטודות חדשים אשר יהיו יותר צודקים, יותר פרוגרסיביים ויותר מסקיים, ו מסיים אשר לא יפלו כחדט על ההטונים.

ביחס לבנינים, אני יכול להזכיר לוועדה כי לא פעם עוררתי את הטאלה הזו וגם טוכס טמטרד החינוך והתרבות יציג את הדבר הזה בכל חוסרתו ובטועד הנכון לפני סוסדות המדינה. אין לי הרגשה כי הדבר הזה נעסה בטידה טטפקת, ובענין זה אחרו את הטועד. עכשו, צריך להציג את הענין על בטת הכנסת וגם בוועדת הכספים. יש הכרח להקציב לתקציב הפיתוח 2,5 - 3 מיליון לזרות, כדי לצייד את ורטויות המקוטיות בהלוואות לסם הקטת בנינים לבתי-ספר וגנים.

עירית תל-אגיב נסתה לפתור את טאלת ביצוע חוק הלימוד ע"י הפרת החוק, וחלק גדול של האחריות על האחרים

עע/זי.

בביצוע חוק חינוך חובה נופל על אותו צבור שהגב' פרטיץ סייצת אותו. במסך 5-6 שבועות הטהו נציגי צבור זה את הקטת מועצת החינוך, אותו מכסיר טבעותו אפשר היה לגשת לביצוע חוק חינוך חובה. לבסוף, הקימו את המועצה, המועצה עשתה את עבודתה באופן אינטנסיבי, והתקינה תקנות, הציעה אותן לשר והשר אישר אותן. והנה, אותם הגורמים אשר עכבו את הקטת מועצת החינוך. במסך חדשים ועכבו ע"י כך את התקנות לביצוע חוק חינוך חובה, אותם הגורמים, עכבו גם את פירסום התקנות, ועכסיו הם נאים וטו ים טענה יורידית, כי התקנות אינן מחייבות היות ולא פורסטו. מכל-מקום, אני רוצה לשאול את חברי הועדה כיצד הם מתארים לעצמם את נוסח החיים במדינה, אם כל רשות מקומית תתקין לעצמה תקנות רישום. כיצד כתארת לה הגב' פרטיץ - אשר דרשה יותר טכולם - את הפעלת החוק, אם כל רשות מקומית תעשה לפי רצונה. עירית תל-אביב, יש לה אפשרות פרלמנטרית לבוא לכנסת ולומר כי מכיון שאי-אפשר לבצע את החוק, היא מציע תיקון, ובמקום שהחוק יכנס לתוקפו בשנת תש"א, ידחה לתש"ב או תש"ג. אולם, אין רשות לחבל בחוק ע"י כך שכל רשות מקומית תעשה דין לעצמה. בנוגע לגני ילדים, בתל-אביב ישנם 140 כתות-גן, בערך, וחלק מזה פרטיים. לדעתי, יש לקבוע סידור כזה שחלק מהגנים הללו, גם הפרטיים וגם הצבוריים, יהפכו למקומות קליטה, כדי לקיים את חוק חינוך חובה לילדים בני 5.

יש הכרח לעשות את כל המאמצים, גם הארגוניים וגם התקציביים, בכדי לבצע את החוק. מי שסבור שלא תהיה לנו אפשרות לבצע את החוק, יבוא ויציע לכנסת לתקן את החוק. זוהי הדרך הפרלמנטרית החוקית היחידה, ולא לעשות כל מיני מעשים המחבלים בחוק.

אשר לענין ביצוע חוק חינוך חובה - סדר הרישום בעירית תל-אביב, אשר סיעת מפא"י בקסה להעמיד על סדר היום, אמר קבלתי ידיעה כי ביטיבה נוספת שהתקיימה בין המשלחת של עירית תל-אביב ושר החינוך, הסכימה עירית תל-אביב וקבלה על עצמה את הדין לסדר את הרישום לפי התקנות שאושרו ע"י משרד החינוך.

ע.ע.

ועדת החינוך
31.5.50

עיריית תל-אביב רק אסרה שתבקש מהכנסת להציע בשלבים את
חוק חינוך חובה בקשר לגבי ילדים. הודעתי לשר החינוך
שאם יש הסכם כזה, צריך לפורסם זאת לידיעת הציבור.
הבקר קראתי ב"דבר" מעיריית תל-אביב קבלה על עצמה את סדרי
הריסום כפי שנקבעו בתקנות. אם עיריית תל-אביב קבלה על
עצמה את הדין, אין צורך לדון על כך בהכנסת.

היו"ר ט. פרטיץ: הייתי מבקשת שאם הו"ר בן-יהודה

למסור הודעה מוסמכת על העניין הזה.
בשם שס סיעות הוכנסה/עוד לפני שבועיים הצעה בקשר לכל בעיית
החינוך וביצוע חוק חינוך חובה, אך העמדת ההצעה נדחתה לטוען
יותר מאוחר. שלטום בקשתי להעמיד את השאלה הזאת על סדר-יומה
של הכנסת, והדבר הובטח לי. כאשר שאלתי לתי בקבעה העמדת
ההצעה, נודע לי שגם מר גורי העמיד בסדר היום הצעה בקשר
לעיריית תל-אביב. בדעתנו להביא את השאלה הזאת בקשר עם כל
בעיית החינוך וביצוע חוק ליסוד חובה. אני חושבת כי סי
שמעוניין באמת שחוק חינוך חובה יבוצע, טן הראוי שיתמוך
בהצעתנו, לדון על השאלה הזאת בכנסת.

אשר לדברי גורי על ההסכם בין

עיריית תל-אביב ומועד החינוך, מר דוקח כותב לי כי
ד"ר בן-יהודה יודע על מה שהוסכם.

ד"ר בן-יהודה: את השיחה ניהל שר החינוך. אני

אמנם הייתי נוכח, אך את תכנה

יכול למסור לכם רק השר.

י. גורי: אני מבקש למסור לידיעתו של השר

כי השאלה הזאת מדונה בוועדה לחינוך
וחרבות, והכנסת מחכה להודעה רשמית וברורה, טעל בעת הכנסת.

ע.ע.

ועדת החינוך
31.5.50

על מצב הדברים. והיה, אם עיריית תל-אביב קבלה על עצמה את הדין, אין צורך לדון על כך בכנסת. אם לאו, נדרוש מהכנסת להכנס לדיון.

ד"ר בן-יהודה: אני סוכן למסור הודעה לא רשמית. (מבקש לא לרשום)

היו"ר ש. פרטיץ: אני מצטער לאסור כי במכתב שקבלתי מאת פר רוקח, אני קוראת דברים הפוכים. שר החינוך הודיע כי תקנות הרישום עוד לא אושרו על ידו.

ד"ר בן-יהודה: שר סוד הודיע אתמול כי תקנות הרישום אושרו על ידו עוד לפני 10 ימים, נמסרו כגור להדפסה, והן כאילו מפורסמות. הוא הודיע כי לא אישר עדיין את תקנות ההעברה.

א. ציזלינג: יטבתי בשלוח אבל ברוגז במסך יותר כסחצית השעה, ומבקש לרשום את סחצתי בגד סדר הנהלת הישיבה, בגד אי הקפדה על כך שהדיון יהיה לענין, בגד זה שהיו"ר - הזכאית בטענותיה - מערבת את טענותיה עם תפקידה כיו"ר. את זאת אני אוסר לגבי אופן הנהלת הישיבה. בהזדמנות זו אני מוסיף כי הדבר בא לידי גילוי טדי פעם בפעם גם מעל במת הכנסת בתפקידה כיו"ר. בהזדמנות זו אני רוצה גם להביע את סורת רוחי לאופן היחסים שלנו עם שר החינוך. אני מביע את סורת רוחי על העובדה ששר החינוך נוהג ללא דאגה לגבי ענינים כל כך מכריעים בביצוע חוק חינוך חובה. אם ישנו פרסומים בענין תל-אביב, הם צריכים להיות מפורסמים לציבור וצריכה להיות הודעה רשמית, ביחוד כאשר הדברים מלווים בטמועות

ע.ע.

ועדת החינוך
31.5.50

על הסכמים, על הבטחות ועל דיונים. כאשר אני שוטע כל זאת, והודעה רשמית על כך אינה ניתנת, איני יכול להיות שקט.

היו"ר ט. פרסיץ: איני רוצה להתעכב על דבריו של טר ציזלינג בקשר לסדר הנהלת הישיבה. סוף סוף כל הדברים האלה /^{אשר} הועלו באופן צדדי, לא הועלו על ידי.

אשר להופעותי בכנסת בטמי אני או בתור יו"ר, איני חושבת שאדון ציזלינג יכול להביא עובדה אחת שהיתה מטילה ספק על כך שהשתתפתי בתפקידי שלא בסדר.

אשר לענייני אחרים, אני סוכרחה לאמר כי היחסים בינינו לבין טר החינוך עמדו לא פעם על סדר היום של דיונים.

אשר לעניינים אשר דברו עליהם ועל ההערות הטובות, אני פיאגת פה את דעת סיעתי בתור אדם, ואין לערבב את הופעותי בתור אדם כהתערבות בעניינים שלא כסדר בעניינים אלה.

כעת, עלינו לבחור בוועדות הטמנה אשר יבררו את פרטי התביעה.

י. גורי: אני מציע לבחור רק ועדה אחת.

ב.צ. דינבורג: אני מציע לבחור בטמי ועדות.

בתקבלה ההצעה לבחור ב-2 ועדות

- לוועדת טמנה לתקציב החינוך נבחרו חברי הועדה: א. ציזלינג, י. גורי, ס.ד. לוונשטיין, ט. פרסיץ.
- לוועדת טמנה לתקציב התרבות נבחרו חברי הועדה: י. טטילנטקי, ב.צ. דינבורג, א. רוזמל-נאור, פ. אילנית.